

Jezus v svojem času

9. poglavje: Zadnji dnevi

Judežev dan

Na veliko sredo je ostal Jezus morda v Betaniji. Tako vsaj so nekateri sklepali iz dejstva, da ne vemo za noben nauk tega dne, sv. Marko in Matej pa poročata, da je bil tedaj na obedu pri Simonu, kjer je Marija z nardo mazilila Kristusovo glavo. Nekateri namreč domnevajo, da je Jezus to sredo zopet obedoval pri Simonu, v kar je sv. Marko vključil dogodek, ki ga opisuje.

Preden je Jezus prejšnji večer zapustil svoje zveste, jim je rekel še zadnje besede: »Veste, da bo čez dva dni pasha in Sin človekov bo izdan, da ga križajo« (Mt 26,1-2). Četrta napoved usode, ki ga čaka ... Je bilo to prav tedaj? Ali je bilo to čez dan v sredo? Tedaj so se zbrali duhovniki in ljudski starešine na dvoru velikega duhovnika, ki mu je bilo ime Kajfa, in so sklenili Jezusa z zvijačo prijeti in usmrtiti.

Rekli so pa: 'Nikar v praznik, da ne nastane hrup med ljudstvom!' « (Mt 26,3-5; Mr 14,1-2; Lk 22,1-2). Namen politikov je popolnoma jasen. Želeli so, da se za vsako ceno znebe puntarja, niso pa hoteli sprožiti neredov, če ga zgrabijo.

Tedaj je nastopil Juda. Vse od začetka Jezusovega javnega delovanja ga ni videti v polni luči. Učenik ga včasih v evangeliju mimogrede nejasno omenja, kar je bilo mogoče razumeti šele pozneje. Brez dvoma je na zunaj podoben drugim enajstim apostolom celo tedaj, ko bo izvršil svoje sramotno dejanje. Svoj zločin, ki bo za vedno vtisnil sramotni žig njegovemu imenu, bo storil ta dan, v sredo, ko se zdi, da evangelisti niso hoteli poročati o drugem dogodku, da bi pokazali v vsej žalostni luči dejanje tega človeka.

»Tedaj je šel eden izmed dvanajsterih, po imenu Juda Iškarijot, k velikim duhovnikom in rekel: 'Kaj mi hočete dati in vam ga izročim?' Ti pa so mu plačali trideset srebrnikov. Odtlej je iskal priložnost, da bi ga izročil ...« (Mt 26,14-16; Mr 14,10-11; Lk 12,1-6).

Trideset šeklov srebra, to je trideset kosov tempeljskega denarja (dokaz, da so

veliki duhovniki resnično zgovorni), ustreza približno devetdesetim zlatim frankom. Po kupni moči je to nekako tisoč francoskih frankov pred 1. 1939, za kar je bilo mogoče kupiti popolno, čeprav skromno obleko: zelo malo za tako velik zločin, trideset šeklov je bilo morda odmerjenih po kazni, ki jo je bilo treba plačati za usmrtitev sužnja: v tem primeru bi hoteli še žaliti Jezusa. Tu moramo navesti besede preroka Zaharija: »Če je dobro v vaših očeh, mi dajte moje plačilo, če ne, pustite!« In odtehtali so mi moje plačilo, trideset srebrnikov.« (Zah 11,12).

Vendar je treba priznati, da je povod podlega dejanja nerazumljiv. Sv. Luka in sv. Janez pravita, da »je šel vanj satan«. Nedvomno; v vsakem grešniku, še neskončno manjšem, kot je bil izdajalec, prebiva hudič, angel zla, »duh«, ki po Goethejevih besedah »vedno pravi: ne!« Morda gre le za način izražanja. Pri muslimanih je še danes običaj, da se opravičijo z »vrag je šel vame«. Če pa jemljemo besede v polnem pomenu, je treba pojasniti, zakaj Jezus, ki je tolikokrat premagal hudobne duhove, njemu prepustil prav enega svojih.

Primeri Juda Iškarijota resnično ni mogoče razložiti. Če vzamemo evangelij dobesedno, je razlog samo pohlep. Satanu, ki je šel v Juda, bi bilo tedaj ime Mamon. Sv. Janez izrecno pravi, da »je bil tat in je imel denarnico ter je izmikal, kar se je vanjo devalo« (12,6). Toda ali ne bi imel več koristi, da bi kradel iz skupne blagajne, kakor da je za tako bedno vsoto prodal Učenika? Ko pa je spoznal strašno posledico svojega izdajstva, ga je mučila vest, vrgel je denar pred noge velikemu zboru in naredil samomor kot zadnje pribežališče za obup brez odpuščanja. Torej je bilo v tej temni duši le še nekaj, kar ni bilo v oblasti Mamona.

Če torej ni bila lakomnost, ali je tedaj vplivalo na tega človeka razočaranje? Ko se prvič omenja njegovo izdajstvo (Jan 6,70), bi ga bilo mogoče razlagati tako. Bilo je dan po pomnožitvi kruhov. Jezus se je umaknil množici, ki ga je hotela oklicati za kralja, in njegov govor o kruhu življenja vsebuje nauk, ki ne pušča mesta svetnemu častihlepju. Juda, ki je sledil Jezusu samo v upanju na njegovo zmagoslavje na zemlji, ga je v srcu že tedaj izdal. Zato je izrekel Jezus pred dvanajsterimi nerazumljivo sodbo: »Eden od vas je satan.« Vse Jezusovo javno delovanje je nato Juda le preveč utrdilo v prepričanju, da ne more prav nič pričakovati od njega. Njegov srd in razočaranje bi pojasnila, zakaj se je znebil gospodarja, od katerega ni ničesar več pričakoval.

Vendar razlaga pušča nedotaknjeno vprašanje njegovega kesanja, njegovega samomora. Prej bi rekli, da se ponosno napihuje zaradi svojega zvitega dejanja,

podla duša, ki ji ni bilo posebno težko prenašati niti prezir tistih, ki so mu naštel trideset srebrnikov. Torej strahopetec, eden tistih podlih značajev, ki so v trenutku nevarnosti pripravljene na vsako podlost, da rešijo sebe in svoje koristi? Težko bi razumeli, da je Jezus izbral in dve leti trpel v svoji bližini tako klavrnega človeka. In čeprav je v evangeliju tako malo določnega o izdajalcu, je to, kar vidimo, manj strahopetnost kakor nekakšna zagrizena nasilnost, na primer, ko je ogorčen zaradi dejanja Marije, ki je maznila Jezusa z dragoceno nardo, ali pozneje, pri zadnji večerji, ko ga vidimo nenadoma oditi.

V tem je morda prava razlaga te duše. Ali ne izdaja silovitost manj podel značaj? Ali ne bi mogla biti pravi vzrok ljubezen, ne svetla, nesebična ljubezen, kakor pri Petru in drugih desetih, ampak ena tistih izključujočih strasti, ki pahnejo v najhujše skrajnosti tiste, jih žre ljubosumje, ljubezen, ki je bližnja sovraštvu in ki se more nenadoma spremeniti v sovraštvo, ki pa se, ko je najhujše izvršeno, zopet zave v brezmejni bolečini in obupu?

Toda pustimo poskuse razlag, ki so samo človeške in psihološke in ne sežejo do dna. Dejstvo, da so zgrabili Jezusa biriči velikega zbora in ga nato krivično umorili, ni samo neznamenit postranski dogodek v zgodovini judovskega preroštva in političnih podlosti. Za krščanstvo pa je povod za najvzvišenejšo skrivnost, skrivnost odrešenja. Jezus je moral biti izdan. Dejansko je mogel njegove sovražnike pravočasno obvestiti samo eden njegovih, da je šlo vse brez hrupa. Toda že v Svetem pismu je preroško zapisano: »Tisti, ki je moj kruh, je vzdignil svojo peto proti meni.« (Ps 13,18). In zopet: »Zares, ni sovražnik tisti, ki me zasramuje, to bi prenesel; ni se moj nasprotnik povzdigoval nad mano,

pred njim bi se mogel skriti. To si ti, človek, ki je enak meni, moj prijatelj in moj zaupnik« (Ps 55,13-14). Kristusa je morala težiti vsa človeška nizkotnost in podlost, da je bila njegova žrtev popolna. Peter je pozneje rekel v Apostolskih delih jasno (1,16), da je bilo Judovo izdajstvo posledica nadnaravnih namenov in izpolnitev Svetega pisma. V vsem evangeliju ni bolj skrivnostne besede od one, ki se očitno nanaša na izdajalca: »Pohujšanja sicer morajo priti, toda gorje človeku, po katerem pride pohujšanje!« (Mt 18,7).